

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ways of decline of expenses are specified with the purpose of optimization of price policy of enterprise. In article the authors proposed to use the cost management method at the enterprise "Just-in-Time" as the most expedient in the conditions of an unstable external economic environment. Measures to improve the system of cost management at the enterprise and to optimize their level were proposed.

На кожному з напрямів розвитку економічної науки розуміння витрат не залишалося постійним, а змінювалось із загальним розвитком економіки та теоретичних і практичних аспектів управління ними. Дослідження різних трактувань категорії «витрати» впродовж їх історичного розвитку дозволило узагальнити та краще розуміти сутність даного поняття. Методологічною базою обліку витрат є ціла низка нормативно-правових актів національного та міжнародного призначення, які охарактеризують економічну сутність витрат та класифікують їх. Із розвитком новітніх методів і підходів до витрат підприємства з'являються можливості знайти більш ефективні шляхи їх оптимізації за допомогою використання методів та знизити витрати в цілому для успішного функціонування підприємства.

Основними елементами системи управління витратами є об'єкти управління витратами (рівень, формування і структура витрат), технологія управління витратами (здійснення процедур, необхідних для виявлення відхилень фактичних показників витрат від планових), суб'єкти управління витратами (структурні підрозділи підприємства, що здійснюють процедури управління витратами), предмети управління витратами (окремі характеристики стану витрат: дотримання лімітів фонду оплати праці, витрат сировини та ін.).

Ураховуючи особливості витрат, формуючи систему управління ними, можна зазначити низку вимог до системи управління, а саме: недопущення зайвих витрат; комплексний характер управлінських рішень; удосконалення інформаційного забезпечення; системний підхід до управління витратами; орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства; органічне поєднання витрат з якістю продукції; єдність методів на різних рівнях управління витратами; впровадження методів зниження витрат; управління витратами на різних стадіях життєвого циклу продукції [1].

У реальних умовах функціонування промислового підприємства немасового типу виробництва не мають абсолютно точних початкових і нормативних даних, які можна використовувати для вирішення основних оптимізаційних бізнес-завдань у складі системи внутрізаводського планування виробництва із буту готової продукції. Тим часом в межах існуючої неточності початкових і нормативних даних майже завжди може бути отримано у разі застосування однокритеріального підходу певна безліч допустимих варіантів розв'язання задачі. Здійснити обґрунтований вибір кращого з них (що задовольняє певним чином і за іншими критеріями) при використанні однокритеріального підходу не представляється можливим. Це пояснюється тим, що його основу складає, як правило, процедура випадкового вибору. В той же час науково обґрунтований вибір якнайкращого плану з безлічі допустимих планів виявляється справою цілком реальною, якщо скористатися методологією багатокритеріальної (багатоцільової) оптимізації [3].

Одним із найбільш ефективних методів виявлення резервів зниження собівартості продукції є функціонально-вартісний аналіз (ФВА). Функціонально-вартісний аналіз – комплексний системний аналіз діяльності підприємства, його складових (технічних і технологічних, маркетингових, фінансових, збутових підрозділів, управлінських функцій), а також оцінка ефективності використання витрат на реалізацію кожної з цих функцій з метою виявлення неефективних, нерациональних витрат, існуючих внутрішніх резервів і розробки програм підвищення ефективності діяльності та збільшення прибутковості підприємства [2].

Значне зниження витрат виробництва досягається в результаті застосування прогресивних методів організації праці. Прикладом цього є розроблена в Японії система організації виробництва «just-in-time», яка набула широкого застосування в усьому світі. Система знижує витрати виробництва за рахунок своєчасного постачання ресурсів. Сутність її полягає в тому, що матеріальні ресурси постачаються споживачеві у визначене місце, у потрібний час і в необхідній кількості.

В умовах української економіки для підприємств використання методу управління витратами «Just-in-Time» є допустимим і перспективним.

Список використаних джерел:

1. Власик Г.В. Аналіз та оцінка існуючих систем управління витратами / Г.В. Гласик // Серія: Економіка та підприємництво. – 2006. – № 6. – С. 76 – 79.
2. Цимбалюк Л.Г. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як осно-ва зменшення ціни товару / Л.Г. Цимбалюк, Н.П. Скригун // Вісн. Бердян. ун-ту менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 3(15). – С. 88–95.
3. Прус Н. В. Можливості застосування багатокритеріальної оптимізації при плануванні витрат промислового підприємства // Вісник Хмельницького національного економічного університету. – 2009. – № 3. – Т. 1. – С. 219–222.